

for a living planet®

Fundacja WWF
Polska

ul. M. Gandhiego 3
02-645 Warszawa
Polska / Poland

Tel: +48 22 849 8469
+48 22 848 7364
+48 22 848 7592
+48 22 848 7593
Fax: +48 22 646 3672
www.wwf.pl

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI FUNDACJI ZA ROK 2017

Nazwa: Fundacja WWF Polska

Siedziba: ul. M. Gandhiego 3, 02-645 Warszawa

Adres biura i adres korespondencyjny: ul.M. Gandhiego 3, 02-645 Warszawa.

Tel: 022 849 84 69

Fax: 022 646 36 72

e-mail: kontakt@wwf.pl

strona internetowa: www.wwf.pl

Data rejestracji fundacji: Fundacja została zarejestrowana w dniu 07.05.2003 roku w Krajowym Rejestrze sądowym w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Podmiot został także wpisany do rejestru przedsiębiorców.

KRS: nr 0000160673

NIP: 521-32-41-055

REGON: 015481019

Zarząd, rada

Członkowie Zarządu:

Prezes Zarządu - Magdalena Dul- Komosińska do dnia 30 kwietnia 2018 r.,

Członek Zarządu - Tobiasz Adamczewski od dnia 9 kwietnia 2018 r.

Skład Rady Fundacji:

Andrzej Grzegorz Kruszewicz, Mariusz Cezary Grendowicz, Jakub Jerzy Antoszewski, Agata Oktawia Wejchert-Dworniak, Marek Wojciech Wojtyna, Christoph Wolfgang Heinrich, Rafał Kowalczyk, Janusz Roman Guy od 17.02.2017, Jan Christopher Faryaszewski do 24.05.2017

for a living planet®

Cele fundacji (według statutu):

Celem fundacji jest działanie zmierzające do ochrony środowiska naturalnego i procesów ekologicznych, a zwłaszcza fauny i flory, krajobrazu, wód, gleby, powietrza i innych bogactw naturalnych, ze szczególnym uwzględnieniem utrzymania podstawowych procesów ekologicznych i systemów podtrzymywania życia oraz zachowania i zapewnienia nieprzerwanego korzystania z gatunków genetycznych i różnorodności ekosystemu.

W zakresie działalności pożytku publicznego fundacja prowadzi działalność (według statutu):

- w zakresie ekologii i ochrony środowiska,
- w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych w dziedzinach nauk przyrodniczych i tech.,
- doradztwa w dziedzinach nauk przyrodniczych i ochrony środowiska,
- edukacyjną i wydawniczą,
- związaną z organizacją targów, wystaw i kongresów.

Zasady, formy i zakres działalności statutowej:

Fundacja WWF Polska jest organizacją pozarządową mającą status organizacji pożytku publicznego i w ramach działalności statutowej prowadzi tylko działalność nieodpłatną pożytku publicznego. Fundacja realizuje swoje cele statutowe podejmując starania, aby zbierać jak również i wypłacać fundusze na ochronę przyrody innym organizacjom non profit, także nimi zarządzać, analizować potrzeby ochrony środowiska w Polsce oraz badać i rozwijać środki dla zaspokojenia tych potrzeb. Fundacja stara się rozwijać świadomość potrzeby ochrony przyrody poprzez działalność edukacyjną, informacyjną i wydawniczą. Organizuje spotkania, szkolenia i konferencje o tematyce związanej z ochroną środowiska, uczestniczy w projektowaniu, produkcji i udostępnianiu odpowiednich materiałów dla celów edukacyjnych, kampanii, wystaw i środków przekazu, aby wzmacniać i rozwijać ruch na rzecz ochrony przyrody w Polsce. Fundacja finansuje też działania i projekty związane z ochroną środowiska, w tym badania naukowe, wymianę naukowców czy specjalistów z zakresu ochrony przyrody, studentów i innych osób oraz promuje i uczestniczy w konferencjach, seminariach, wykładach i spotkaniach wspomagających ochronę przyrody. Fundacja stara się rozwijać moralne i finansowe wsparcie dla ochrony przyrody wspierając i ściśle współpracując z innymi organizacjami działającymi na całym świecie, a utworzonymi przez organizację WWF poprzez współfinansowanie prowadzonych przez nie akcji i projektów w zakresie ochrony środowiska naturalnego i procesów ekologicznych. Fundacja opracowuje projekty, ekspertyzy oraz badania dotyczące zagadnień

for a living planet®

ekologicznych. Uczestniczy też w postępowaniach administracyjnych i sądowych w zakresie spraw związanych z ochroną środowiska.

1. W 2017 roku Fundacja WWF Polska realizowała 17 projektów wspomaganych akcjami komunikacyjnymi

Projekt Marelitt Baltic - Ograniczanie wpływu odpadów morskich w formie zagubionych sieci rybackich na stan środowiska Morza Bałtyckiego

W 2017 r. Fundacja WWF Polska w międzynarodowym konsorcjum 9 organizacji partnerskich z 4 krajów nadbałtyckich: Szwecji, Estonii, Niemiec i Polski aktywnie działała na rzecz poszukiwania zagubionych sieci rybackich i ich usuwania. Międzynarodowy projekt współfinansowany przez INTERREG Baltic Sea Region Programme 2014-2020 rozpoczął się w marcu 2016 r. i będzie trwał do lutego 2019 r. Budżet projektu sięga 3,7 mln euro w podziale na 9 partnerów. Projekt zakłada przetestowanie metod przyjętych we wcześniejszych projektach WWF Polska w innych krajach Regionu Morza Bałtyckiego poprzez realizację akcji poszukiwania i wyławiania sieci widm z wybranych obszarów morskich. Projekt zakłada również testowanie elektronicznego systemu znakowania sieci rybackich, który może się przyczynić w przyszłości do znacznego zredukowania problemu gubienia sieci przez rybaków.

W 2017 r. w celu zaplanowania działań na morzu polegających na wyławianiu odpadów morskich z dna Bałtyku w postaci zagubionych sieci rybackich (tzw. sieci widm), przeprowadzono szereg spotkań z polskimi rybakami podczas których zebrano informacje nt. możliwych przyczyn gubienia sieci przez rybaków oraz miejsc koncentracji tego typu odpadów. Na tej podstawie stworzono mapę Morza Bałtyckiego prezentującą miejsca potencjalnego występowania sieci widm. We współpracy z polskimi rybakami przeprowadzono również akcję poszukiwania i wyławiania sieci widm z Bałtyku. W efekcie, tylko w Polsce wyłowiono ponad 2 tony odpadów morskich, w tym ok. 700 kg sieci widm. Podobne działania odbyły się w Szwecji, Niemczech oraz Estonii. Przewidywanym efektem projektu jest powstanie gotowych rozwiązań w ramach systemowego rozwiązywania problemu gubienia sieci przez rybaków.

2. Projekt „Ochrona Morza Bałtyckiego”

W 2017 roku w ramach realizacji projektu prowadzone były działania komunikacyjne i konsultacyjne.

Fundacja WWF Polska prowadziła aktywne działania na rzecz wsparcia dobrych zmian Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) UE, z uwzględnieniem ochrony wód morskich przed sptywem związków azotu i fosforu. W 2017 r. podczas międzynarodowej kampanii „Living Land” ponad 250 000 Europejczyków wysłało wiadomość do Komisji Europejskiej wzywając do reformy WPR. Ponad 4000 osób poparło kampanię dzięki działaniom WWF Polska.

Fundacja WWF Polska stworzyła koalicję polskich organizacji pozarządowych by prowadzić wspólne działania na rzecz wsparcia dobrych zmian Wspólnej Polityki Rolnej. Stanowisko koalicji zostało przesłane do polskich europarlamentarzystów i przekazane Ministrowi Rolnictwa i Dyrektorowi Generalnemu KE ds. rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich.

Opracowano i zgłoszono propozycje zmian do projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych”.

W lecie 2017 r. na polskim wybrzeżu Morza Bałtyckiego Fundacja WWF Polska zorganizowała działania edukacyjne dotyczące problemów środowiska morskiego. Działania zostały zorganizowane w Darłowie, Gdańsku, Łebie, Mrzeżynie, Stegnie we współpracy z Błękitnym Patrolem WWF. Podczas spotkań

for a living planet®

można było obejrzyć wystawę edukacyjną i poznać takie problemy morskie, jak eutrofizacja i martwe strefy na Morzu Bałtyckim. Wydarzenia dotarły do około 700 osób.

W 2017 roku Fundacja WWF Polska i Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie rozpoczęły współpracę w celu promocji praktyk rolniczych przyjaznych środowisku morskemu, szczególnie mających na celu ograniczenie spływu do wód związków azotu i fosforu z obszarów gospodarstw rolnych, zgodnie m.in z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej.

W 2017 r. wystartował kolejny konkurs na Rolnika Roku regionu Morza Bałtyckiego – edycja 2018 – przeprowadzono działania promujące konkurs w Polsce.

3. Projekt „Zwiększanie znaczenia mokradeł śródpolnych w przeciwdziałaniu eutrofizacji Morza Bałtyckiego” (SIGWET)

W związku z zakończeniem finansowania wstępnego z Funduszu Seed Money Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego na realizację projektu SIGWET zakończono realizację projektu. Sporządzono sprawozdanie z realizacji projektu, które zostało zaakceptowane przez Fundusz finansujący.

Realizacja projektu przyniosła następujące efekty:

- Zebrano i przeanalizowano informacje nt. eutrofizacji Morza Bałtyckiego i mokradeł śródpolnych w regionie.
- Przeprowadzono identyfikację właściwych głównych partnerów projektu SIGWET, w wyniku czego ustanowiono partnerstwo 15 partnerów z 7 krajów regionu Morza Bałtyckiego.
- Opracowano koncepcję głównego projektu SIGWET. Główny projekt skupia się na dostarczaniu decydom, rolnikom i doradcom rolniczym gotowych do wdrożenia rozwiązań systemowych dla rewitalizacji/ budowy mokradeł śródpolnych.
- Opracowano plan prac, plan budżetowy i inne niezbędne dokumenty.
- Przeprowadzono studium wykonalności budowy sztucznego mokradła śródpolnego w wybranym gospodarstwie w jednym z krajów partnerskich projektu.
- Koncepcja głównego projektu SIGWET została przedstawiona różnym interesariuszom, potencjalnym partnerom i przedstawicielom programów finansujących. W wyniku tych prezentacji projekt SIGWET uzyskał status Projektu Flagowego Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego.
- Przeprowadzono analizę opcji finansowania dla głównego projektu SIGWET. W rezultacie opracowano dokument koncepcyjny dla głównego projektu SIGWET i przesłano go do drugiego naboru do programu Interreg Baltic Sea Region.

Projekt realizowany był przez partnerów z Polski, Litwy i Estonii.

4. Projekt “Ssaki Morskie”

Projekt finansowany z funduszy Horizon 2020, przy wykorzystaniu wizerunku ssaków morskich, jako zwierząt o ciekawych zachowaniach i cechach fizyczno-biologicznych, ma na celu zainteresowanie młodzieży tematami naukowymi, a także podejmowaniem kariery naukowej związanej z naukami przyrodniczymi. Aby to osiągnąć opracowywane są materiały szkoleniowe zakładające interaktywne poznawanie problemów związanych ze środowiskiem życia ssaków

for a living planet®

morskich. Materiały te opierają się na współczesnych problemach naukowych dotyczących tych zwierząt i jednocześnie wprowadzają uczniów i nauczycieli w tematykę naukową oraz metody badawcze.

Projekt rozpoczął się we wrześniu 2016 roku spotkaniem otwierającym w trakcie którego nastąpiło zapoznanie się ze sobą wszystkich partnerów projektu. Pierwszą częścią projektu wdrażaną już w 2017 roku było opracowanie materiałów wchodzących w skład tzw. "Expedition Box", czyli praktycznych zestawów narzędzi w, na podstawie których prowadzone były późniejsze zajęcia edukacyjne. Od listopada 2017 WWF Polska rozpoczął prowadzenie jednodniowych warsztatów dla nauczycieli. W 2017 roku odbyły się warsztaty we Wrocławiu i Warszawie, cztery kolejne zaplanowane zostały na 2018 rok.

5. Projekt „Ochrona ssaków i ptaków morskich i ich siedlisk”

Projekt rozpoczął się w listopadzie 2016 r. i stanowi kontynuację wcześniej realizowanych projektów. W roku 2016 rozpoczęły się prace przygotowawcze do realizacji celów projektu.

Projekt ma na celu ochronę ssaków morskich (fok i morświnów) oraz nadmorskich lęgów ptaków (sieweczki obrożnej, rybitwy białoczelnej, czubatej, rzecznej i ostrygojada) przed czynnikami antropogenicznymi, minimalizację interakcji ssaków i ptaków morskich z rybołówstwem (szczególnie ważne dla krytycznie zagrożonej w Bałtyku populacji morświna), gromadzenie danych naukowych nt. ssaków morskich, monitoring gatunków, ich siedlisk i istniejących zagrożeń (dane zbierane w bazie), a także monitoring tras migracyjnych fok. W wyniku zastosowania odstraszczy akustycznych (pingerów) nastąpi obniżenie ryzyka przyłowu ssaków i ptaków morskich w sieci rybackie. Kontynuowana będzie działalność patrolu terenowego obejmującego całe polskie wybrzeże. 200 wolontariuszy będzie działać na rzecz ochrony siedlisk morskich, m.in. doraźnie zabezpieczając foki wychodzące na plaże i aktywnie chroniąc lęgi morskich ptaków przed antropopresją.

W 2017 roku w ramach projektu prowadzono stały monitoring wybrzeża pod kątem obecności ssaków i ptaków morskich, a dane gromadzone były w bazie danych i podsumowane zostały w raporcie rocznym.

Wolontariusze Błękitnego Patrolu podejmowali interwencje w przypadku znalezienia na brzegu fok potrzebujących pomocy. W 2017 roku do Bałtyku powróciło 10 fok, które trafiły do Fokarium na rehabilitację.

Obszar rezerwatu Mewia Łacha wraz z przyległymi wodami (jedyne miejsce stałego występowania fok na polskim wybrzeżu Bałtyku) objęty jest stałym, całorocznym monitoringiem za pomocą kamer. Pozwala to dokumentować obecność lub nieobecność fok na łachach przez jasną część doby. W 2017 zaobserwowano aż ok. 200 osobników fok szarych, odpoczywających jednocześnie na tzw. Foczej Łasze (czerwiec i wrzesień, od świtu do wczesnych godzin porannych, Focza Łacha). Od połowy lipca 2017 r. stworzono możliwość obserwacji fok przez kamerę z odległości ok. 30 m, przez co obraz jest znacznie bardziej czytelny i pozwala na gromadzenie jeszcze dokładniejszych danych (dokładne liczenia, identyfikacja poszczególnych osobników, etc.).

Prowadzono również monitoring tras migracyjnych młodych fok, a jego wyniki zostaną przedstawione w raporcie w 2018 roku.

for a living planet®

Prowadzono sekcje zwłok fok, które znajdowane były martwe lub padły podczas rehabilitacji oraz wykonano analizy posekcyjne, wyniki będą dostępne w bieżącym roku.

W Zatoce Puckiej wystawione zostały C-PODy (rejestratory dźwięków wydawanych przez morświny) w celu zbadania istotności siedliska wewnętrznej Zatoki Puckiej dla współczesnego występowania morświna. Będą rejestrowały przez co najmniej 12 miesięcy, a wyniki zostaną zaprezentowane w 2018 roku.

Prowadzono identyfikację i monitoring rozmieszczenia narzędzi połowowych w czasie rzeczywistym w rejonie południowej części Zatoki Gdańskiej, w celu wyznaczenia ewentualnych obszarów konfliktu między rybołówstwem a występowaniem ssaków morskich, dla których przyłów stanowi realne zagrożenie. W bieżącym roku będą one kontynuowane.

Zakupiono 300 odstraszcaczy akustycznych - pingerów, które w 2018 zostaną nieodpłatnie przekazane rybakom - w celu zmniejszania ryzyka przyłowu morświnów.

Prowadzono działania ochrony czynnej lęgów sieweczek obrożnych. Wolontariusze Błękitnego Patrolu WWF zostali przeszkoleni pod kątem wyszukiwania i ochrony lęgów ptaków morskich. W 2017 r. odnaleziono 40 lęgów sieweczek obrożnych. Ochroną specjalnymi kosztami objęto 21 z tych lęgów, a w 13 z nich wykluły się pisklęta. Oznacza to, że sukces lęgowy na tym etapie wyniósł 62 proc. W przypadku lęgów nieobjętych ochroną (które przeważnie były niszczone, zanim doszło do pełnego zniesienia, a więc zanim można było podejmować działania ochronne) odnotowano sukces lęgowy na poziomie zaledwie 5 proc. wśród niechronionych gniazd. Wskazuje to na duży pozytywny efekt podejmowanych działań.

Odbyły się dwa spotkania Forum dyskusji nt. ochrony środowiska morskiego. Pierwsze dotyczyło tematu przeciwdziałania płoszeniu ptaków i ssaków morskich na obszarze Ujścia Wisły, drugie udzielania pomocy zwierzętom (szczególnie ptakom) poszkodowanym w wyniku rozlewów olejowych. W spotkaniach brali udział różnorodni interesariusze, przedstawiciele administracji centralnej i lokalnej, służby mundurowe, przedstawiciele branży turystycznej, lokalnych społeczności i inni.

6. Projekt „Monitoring odpadów na wybranych odcinkach polskiego wybrzeża Morza Bałtyckiego”

W 2017 r. na zlecenie Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzono projekt monitoringu odpadów na 15 wybranych, reprezentatywnych odcinkach wybrzeża o długości 1 km. W ramach projektu wolontariusze Błękitnego Patrolu WWF rewidowali wskazane odcinki i sporządzali raporty dotyczące stanu wybrzeża, uwzględniając klasyfikację odpadów na osiem głównych kategorii (m.in. papier, szkło, plastik itd.) i podkategorie, ich liczbę oraz rozmiar odpadów wg nadesłanej przez IMiGW klasyfikacji gabarytowej. Zazwyczaj te działania połączone były ze sprzątnięciem plaż. Podczas monitoringu odnotowywane były również informacje pogodowe (siła wiatru, temperatura, zjawiska atmosferyczne, kierunek wiatru, zachmurzenie, widoczność), a także dane nt. zmian zachodzących w linii brzegowej (m.in. rozwój infrastruktury). Projekt był realizowany w czterech etapach - każdy w innej porze roku. Zakończenie każdego etapu skutkowało stworzeniem raportu zbiorczego z całego wybrzeża Bałtyku na potrzeby dalszych analiz prowadzonych przez IMiGW. Do końca 2017 r.

for a living planet®

zostały przeprowadzone 3 etapy monitoringu odpadów (4 etap odbył się na przełomie 2017 i 2018 r., zgodnie z założonych harmonogramem).

7. Projekt „Ochrona wód”

Fundacja WWF Polska w roku 2017 prowadziła działania na rzecz zmniejszenia negatywnego wpływu tzw. prac utrzymaniowych na przyrodę rzek. Obejmowały one kontynuację prac nad waloryzacją stanu hydromorfologii polskich małych rzek w oparciu o analizę zdjęć satelitarnych, inwentaryzację prac utrzymaniowych prowadzonych na polskich rzekach w oparciu o monitoring przetargów oraz opracowanie i wdrażanie zasad dobrych praktyk utrzymania rzek.

Baza danych zawierająca monitoring przetargów na prace na rzekach w latach 2011 - 2016 została przekazana Krajowemu Zarządowi Gospodarki Wodnej (KZGW) na potrzeby wykonania tzw. analizy presji na Jednolite Części Wód Powierzchniowych.

Dzięki wspólnej inicjatywie WWF Polska i KZGW został opracowany podręcznik „Dobre praktyki utrzymania rzek”. Zawiera on informacje o oddziaływaniu poszczególnych rodzajów prac utrzymaniowych na funkcjonowanie ekosystemów rzecznych. Omawia dobre praktyki podejmowania decyzji o potrzebie wykonania prac utrzymaniowych oraz dobre praktyki wykonania prac utrzymaniowych tak, aby zminimalizować ich negatywny wpływ na środowisko. Podręcznik w wersji drukowanej (druk sfinansowała WWF) został rozesłany przez KZGW, do wszystkich instytucji zarządzających rzekami. WWF rozesłała podręcznik do wszystkich Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska. W formie pdf „Dobre praktyki ...” są dostępne na stronie WWF.

W ramach udziału przedstawiciela WWF w pracach Krajowej Rady Gospodarki Wodnej, opracowano ekspertyzę prawną wskazującą na mankamenty ustawy Prawo wodne, które będą skutkowały pogłębianiem się konfliktu na styku gospodarowania rzekami i ochrony przyrody. Ekspertyza została przekazana KZGW.

W ramach popularyzacji unikatowych walorów krajobrazowych i przyrodniczych Wisły, ok. 300 km rzeki zostało sfotografowanych w technologii „Google Street View”, dzięki czemu na najcenniejszych odcinkach Wisły można odbyć wirtualny spływ, z możliwością podziwiania panoramy wiślanego krajobrazu.

8. Projekt „Klimat i Energia”

Zleciliśmy opracowanie Warszawskiemu Instytutowi Studiów Ekonomicznych i opublikowaliśmy raport „Uwalniając ukryty potencjał. Gospodarczy wpływ inwestycji w mikroinstalacje OZE oraz termomodernizację budynków”. Raport pokazuje potencjał, koszty i korzyści (finansowe i społeczne) towarzyszące inwestycji w termomodernizację budynków wraz ze zmianą źródła energii na ekologiczne. Raport wskazuje, że system handlu uprawnieniami do emisji może być dobrym źródłem finansowania walki z tzw. smogiem. Raport został przedstawiony w Ministerstwie Środowiska i podczas kongresu Więcej Niż Energia w obecności reprezentantów Ministerstwa Infrastruktury oraz Ministerstwa Energii.

W ramach projektu Energia odNowa (projekt LIFE_WZROST_PL współfinansowany przez Komisję Europejską - LIFE i NFOŚiGW) został opracowany i opublikowany raport pt. „Przyjazny rozwój Polski. Ludziom – gospodarce – środowisku.”. Celem powstania raportu było zbudowanie podstawy merytorycznej do stworzenia filmu pt. „Punkt Krytyczny. Energia odNowa”. W ramach

for a living planet®

projektu powstał właśnie ten film dokumentalny oraz 10 odcinków dot. tematów związanych z ochroną klimatu. Materiały dotarły do milionów odbiorców, a produkty są dostępne na stronie energiaodnowa.pl

Wspólnie z innymi organizacjami pozarządowymi pracowaliśmy nad zwiększeniem społecznego nadzoru nad wydatkowaniem funduszy unijnych. Przedstawiciel WWF pełnił funkcję przewodniczącego Grupy roboczej ds. energetyki i efektywności energetycznej przy Komitecie Monitorującym Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.

9. Projekt „Karpaty”

Na podstawie w 2017 r. z inwentaryzacji przyrodniczych oraz opracowań naukowych i kwerendy literatury została przygotowana dokumentacja przyrodnicza dla projektowanego Turnickiego Parku Narodowego, Parku Krajobrazowego Beskidu Niskiego oraz opracowanie do powiększenia Bieszczadzkiego Parku Narodowego i projektowanego rezerwatu Reliktowa Puszcza Karpacka. Prowadzono inwentaryzację gatunków wymagających ochrony strefowej. Jej rezultatem było zgłoszenie 16 wniosków o utworzenie stref dla orlika krzykliwego (ustanowienie przez RDOŚ 8 nowych stref ochronnych), 20 wniosków o strefy dla sóweczki, 2 wnioski do RDOŚ o strefy dla bociana czarnego, 6 zlokalizowanych gniazd orlika krzykliwego, 8 wniosków do RDOŚ o ustalenie stref ochronnych dla porostów. Odnaleziono w terenie i udokumentowano ok. 6000 drzew spełniających kryteria pomnika przyrody. Do tej pory na terenie trzech obszarów w Karpatach Wschodnich zinwentaryzowano ponad 13 tys. drzew o wymiarach pomnikowych. Projekt „Karpaty” jest ściśle powiązany z ochroną siedlisk gatunków chronionych takich jak ryś, wilk, niedźwiedź brunatny i żbik.

10. Projekt „Ochrona dużych drapieżników”

W celu ograniczenia szkód w gospodarstwach powodowanych przez chronione gatunki: niedźwiedzie, i wilki, WWF Polska już od wielu lat prowadzi działania prewencyjne. Zarówno pasieki, jak i pastwiska, gdzie pasą zwierzęta gospodarskie (owce, kozy, krowy) ogradza się specjalnymi pastuchami elektrycznymi, które utrudniają drapieżnikom czynienie szkód. W 2017 r. w porozumieniu z Regionalnymi Dyrekcjami Ochrony Środowiska w Krakowie i Rzeszowie, gminą Lutowiska (Podkarpackie) przekazano łącznie 15 zestawów takich pastuchów elektrycznych. Ponadto, 2 zestawy pastuchów elektrycznych zostały przekazane w ukraińskiej części Karpat. Na Ukrainie, na terenie Użańskiego Parku Narodowego, zorganizowano również warsztaty dla pszczelarzy i rolników nt. sposób zabezpieczania pasiek i zwierząt hodowlanych przed niedźwiedziami i wilkami.

W 2017 r. w ramach reintrodukcji rysia na Mazurach (metoda „born to be free”), urodziły się 3 młode rysie, a usamodzielniający się ryś ur. w 2016 r. został wyposażony w obrozę telemetryczną, dzięki której śledzone są jego dalsze losy w roku 2017. Zajął on miejsce na zachodnim skraju Puszczy Piskiej ok. 25 km od miejsca urodzenia.

W 2017 r. na Pogórzu Przemyskim oraz w Beskidzie Niskim przy wsparciu WWF Polska prowadzony był monitoring żbika. Zebrane w sposób nieinwazyjny próbki zostały wysłane do analiz genetycznych.

for a living planet®

11. Projekt Life Eurolargecarnivores

Projekt Life Eurolargecarnivores "Improving human coexistence with large carnivores in Europe through communication and transboundary cooperation" rozpoczął się 1 września 2017 roku. Ma on na celu poprawę współpracy transgranicznej i systemu zarządzania populacjami dużych drapieżników w Europie. Do głównych działań należą:

1. Zwiększenie świadomości władz lokalnych i krajowych; wprowadzenie narzędzi komunikacyjnych dostosowanych do warunków geograficznych i sytuacji kulturowej;
2. Informowanie i angażowanie kluczowych aktorów społecznych w podejście oparte na konsensusie co do ich potrzeb i obowiązków.
3. Opracowanie transgranicznych metod angażowania poprzednio pasywnych aktorów społecznych oraz wprowadzanie nowych perspektyw i wiedzy do zarządzania populacjami dużych drapieżników.
4. Udział w wypracowaniu ogólnoeuropejskiego, wspólnego zrozumienia strategii ochrony populacji dużych drapieżników ukierunkowanego na kluczowych interesariuszy.
5. Przyczynę do wdrożenia dokumentu polityki Dyrekcji Generalnej ds. Środowiska "Kluczowe działania dla dużych populacji drapieżników w Europie".
6. Nadanie wartości dodanej istniejącym projektom dotyczącym dużych drapieżników (LIFE i inne programy), poprzez promocję ich wyników i dzielenie się najlepszymi praktykami.
7. Zapewnienie lokalnym podmiotom, takim jak rolnicy oraz hodowcy zwierząt gospodarskich możliwości bezpośredniego zaangażowania i dopasowanego do potrzeb uczenia się nt. ochrony dużych drapieżników.

Działania będą trwały od 2017 do 2022 roku. Fundacja WWF Polska jest jednym z 16 partnerów projektu.

12. Projekt „Ochrona tygrysa w kompleksie leśnym Belum-Temengor w Malezji”

W 2017 roku Fundacja WWF Polska kontynuował wsparcie ochrony tygrysa malajskiego w kompleksie leśnym Belum-Temengor w Malezji, we współpracy z WWF Malezja. Przekazane środki zostały wykorzystywane do patrolowania objętego ochroną prawną fragmentu tropikalnego lasu deszczowego w rejonie Belum-Temengor (ok. 3000 km²). Belum-Temengor jest jedną z najważniejszych ostoi krytycznie zagrożonego wymarciem podgatunku tygrysa (tygrysa malajskiego). Przeprowadzono 224 patrole anty-kłusownicze, podczas których likwidowano obozy kłusowników i usuwano wnyki, w tym założone specjalnie w celu schwytania tygrysów. Łącznie zlikwidowano 143 wnyki. W ramach działań monitoringowych używane są również fotopułapki. Zdjęcia z fotopułapek zainstalowanych w roku 2016 pozwalają zidentyfikować poszczególne osobniki tygrysów, co będzie podstawą do oceny liczebności tego gatunku. Niekiedy fotografowane są inne zagrożone gatunki, a także kłusownicy - wówczas zdjęcia przekazywane są lokalnym władzom.

for a living planet®

13. Projekt „Ochrona irbisa śnieżnego w górach Altaju Mongolskiego”

W 2017 roku Fundacja WWF Polska rozpoczęła działania na rzecz wsparcia ochrony irbisa śnieżnego w górach Altaju Mongolskiego, w rejonie masywu górskiego Bumbatkhairkhan pełniącego rolę łącznika pomiędzy objętymi ochroną prawną obszarami występowania irbisa.

Działania projektu koncentrowały się na budowaniu wsparcia lokalnych społeczności dla ochrony irbisa śnieżnego – gatunku zagrożonego wymarciem w skali globalnej, a dla którego Mongolia jest drugim po Chinach najważniejszym jego miejscem występowania na świecie. W ramach projektu zbudowano partycypacyjny system monitorowania populacji irbisa. Przy udziale młodzieży z osad pasterskich zainstalowano w górach 29 fotopułapek. Materiały nagrane na fotopułapki (zdjęcia irbisów i innych gatunków zwierząt) były analizowane z udziałem przedstawicieli lokalnych społeczności, którzy dostarczali również informacji o swoich obserwacjach irbisów.

Młodzież szkolna przygotowała przedstawienie teatralne pt. „Niech się spełni marzenie młodego irbisa”, które zostało sfilmowane i zaprezentowane przez wszystkie lokalne stacje telewizyjne na terenie Mongolii.

W ramach ograniczania konfliktów pomiędzy pasterzami a irbisami, w rejonach zdarzających się ataków irbisów na zwierzęta domowe zainstalowano 10 eksperymentalnych zestawów oświetlenia zagród dla owiec i kóz, uruchamianego przez czujniki ruchu.

14. Projekt Puszcza Białowieska

Od końca 2015 roku działamy wraz z innymi organizacjami pozarządowymi, na rzecz ochrony Puszczy Białowieskiej. Działania bazują na wiedzy naukowej, którą uzupełniamy własnym monitoringiem. W 2017 roku przygotowaliśmy opracowania będące wynikiem intensywnych prac terenowych:

- “Raport z monitoringu siedlisk przyrodniczych wpisanych do załącznika I Dyrektywy Siedliskowej w obszarze Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004” jasno wskazujący, że największym zagrożeniem dla stanu zachowania chronionych siedlisk leśnych jest gospodarka leśna oraz nieodpowiednie warunki wodno-wilgotnościowe.
- “Monitoring sóweczki na wybranych powierzchniach w lasach gospodarczych Puszczy Białowieskiej. Raport z prac ornitologicznych prowadzonych w 2017 r.”, wynik prac terenowych, których celem było znalezienie rewirów oraz gniazd sóweczki, a następnie zgłoszenie wniosków o wytyczenie stref ochrony sóweczki, a więc miejsc wyłączonych z wycinki lasu. Na czterech powierzchniach i w sąsiedztwie ich granic wyodrębniono 24 rewiry lęgowe sóweczki. W ponad połowie zajętych przez tę sowę wydzieleń (stwierdzonych w lasach gospodarczych w latach 2015-2017) planowane są różnego rodzaju zabiegi. Raport jasno wskazuje, że prace leśne związane z hodowlą lasu i pozyskiwaniem drewna mogą stanowić duże zagrożenie dla białowieskiej populacji sóweczki.

Wspieramy interesariuszy w aktualizacji ich wiedzy nt. skutków wycinania najlepiej zachowanego lasu niżowego w Europie oraz konsekwencji prawnych tych działań.

for a living planet®

15. Projekt „Rzecznictwo na rzecz przyrody”

W 2017 braliśmy udział w konsultacjach społecznych kilku projektów aktów prawnych, w celu wsparcia jakościowego i merytorycznego:

- projektu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej z dnia 7 listopada 2017 r.,
- projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych”,
- projektu ustawy o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz ustawy o ochronie przyrody z dnia 25 sierpnia 2017 r., który proponował zmiany w systemie ochrony środowiska poprzez centralizację działania GDOŚ i RDOŚ,
- poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody (druk sejmowy nr 1334), dotyczącego zmiany zasad wycinki drzew i krzewów przez osoby fizyczne,
- projektu rozporządzenia Ministerstwa Środowiska dotyczącego zniesienia moratorium na odstrzał łosi w Polsce.

16. Projekt “Gospodarka Obiegu Zamkniętego”

Obywatele zasobnych państw Europy produkują znaczną ilość odpadów, zużywają dużo energii - wszyscy żyjemy na ekologiczny kredyt – zasoby kurczą się w zastraszającym tempie, niemniej szybko postępuje zanieczyszczenie środowiska.

Odpowiedzią na te problemy ma być gospodarka obiegu zamkniętego - koncepcja w której produkty, materiały i surowce pozostają w obiegu tak długo, jak to tylko możliwe.

Ta koncepcja pojawia się w Dyrektywach Komisji Europejskiej oraz w polskim prawodawstwie.

W centrum planu przejścia na gospodarkę obiegu zamkniętego znajdują się miasta – 54% światowej populacji żyje na obszarach miejskich*, a miasta stanowią 85% światowego PKB. To miasta odpowiadają za zużycie 75% zasobów naturalnych, 50% światowej produkcji odpadów i 60- 80% emisji gazów cieplarnianych. W nadchodzących dziesięcioleciach rola miast w tych procesach będzie rosła – globalne trendy wskazują na to, że w miastach mieszkało będzie coraz więcej osób, a rozwój miast postępował będzie coraz szybciej.

Miasta odgrywają kluczową rolę w procesie zmiany gospodarki na model cyrkularny. Jest to proces wymagający – rządy i samorządy muszą wytyczyć kierunki zmian, zmianie musi ulec sposób projektowania i finansowania przedsięwzięć oraz zachowania konsumenckie, a nasze myślenie na temat tego co jest odpadem a co zasobem musi ulec diametralnej zmianie.

Jak miasta mogą to osiągnąć? Jak dokonać zmiany w praktyce? W nowym projekcie z roku 2017., związanym z gospodarką obiegu zamkniętego planujemy organizowanie działania edukacyjne, w tym cyklu konferencji, w trakcie których wspólnie z ekspertami z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego – w kontekście energii, gospodarki ściekowej i odpadowej, prawnikami poszukamy wspólnie odpowiedzi na pytanie co to właściwie znaczy „miasto cyrkularne” i jak miasta mają dokonać transformacji w kierunku modelu obiegu zamkniętego. Kolejnym etapem projektu będzie

for a living planet®

praca w wybranych miastach nad zestawem scenariuszy i rekomendacji dot. transformacji w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego.

*Wszystkie dane liczbowe pochodzą z publikacji Ellen MacArthur Foundation Cities in the Circular Economy: An Initial Exploration <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/publications/cities-in-the-circular-economy-an-initial-exploration>

17. Projekt “Zrównoważona konsumpcja”

Na zlecenie WWF Polska z 2017 roku Warszawski Ośrodek Ekonomii Ekologicznej przygotowuje raport na temat wpływu importowanych do Polski produktów spożywczych, masowo kupowanych przez Polaków na różnorodność biologiczną na świecie. Chcemy edukować Polaków na temat tego jak wybory konsumenckie, dokonywane każdego dnia mogą przyczyniać się do ginienia zwierząt i roślin w najbardziej wrażliwych przyrodniczo obszarach i jednocześnie Polacy stawali się świadomymi obywatelami świata, mającymi wiedzę na temat tego, jak nasze decyzje oddziałują na przyrodę na świecie. Chcemy przeprowadzić szeroko zakrojoną kampanię społeczną na temat wpływu przemysłu spożywczego na środowisko. Rzeczone badanie ma służyć jako podstawa kampanii – jak zwykle w działaniach WWF chcemy oprzeć się o rzetelne dane naukowe.

Akcje komunikacyjne

W roku 2017 Dział Rozwoju i Edukacji rozpoczął działania komunikacyjne związane z ochroną rzek, w szczególności Wisły. Zbiegło się to również z ustalonym na mocy uchwały sejmowej Rokiem Wisły. Poprzez kampanię Godzina dla Ziemi - Godzina dla Wisły zbieraliśmy podpisy pod petycją o zaprzestanie dewastacji Wisły i zaniechanie planów budowy korytarzy żeglugowych. Podróżując po Wiśle tradycyjnymi łodziami, zdołaliśmy sfotografować ponad 300 km rzeki w technologii 360. Dzięki temu, wirtualne podróże po Wiśle jest teraz możliwa poprzez Mapy Google.

W wyniku realizacji projektu „Wdrażanie Zrównoważonego Rozwoju na podstawie Odpowiedzialnej Społecznie Transformacji (WZROST)” wyprodukowaliśmy film "Punkt Krytyczny", który prezentuje wyzwania i szanse związane ze zmianą klimatu i zbliżającą się rewolucją energetyczną. Film został pokazany na festiwalach filmowych, projekcjach filmowych w całej Polsce, w kanałach mediów społecznościowych WWF w Internecie. Z komunikacją dotarliśmy do prawie 3 mln osób poprzez Facebook, a także do ponad 4,3 mln osób, które wyświetliły film w You Tube.

W 2017 r. zorganizowaliśmy serię mniejszych inicjatyw edukacyjnych związanych z kluczowymi obszarami dla misji WWF. Edukowaliśmy z zakresie Dnia Długu Ekologicznego, czyli momentu w roku, w którym ludzkość zużyła wszystkie dostępne na ten rok zasoby i rozpoczyna życie na kredyt. Opublikowaliśmy również poradnik wakacyjny wskazując najciekawsze miejsca, do których warto się wybrać. Informowaliśmy także jak podróżować w sposób odpowiedzialny i zrównoważony z poszanowaniem dla przyrody.

Stworzyliśmy ekspercki raport na temat stanu siedlisk Puszczy Białowieskiej, który przekazaliśmy do Pani Premier. Dzięki wiedzy zawartej w raporcie uzyskaliśmy ekspozycję medialną, która pozwoliła zaprezentować poparte analizą naukową argumenty za wstrzymaniem wycinki.

5

WWF for a living planet®

Zorganizowaliśmy także warsztaty związane z odpowiedzialną modą podczas targów Slow Weekend. Wskazywaliśmy z jakim kosztem środowiskowym wiąże się produkcja ubrań, a także co można robić, aby ponownie wykorzystywać to, co już zostało wyprodukowane.

Kontynuowaliśmy działania komunikacyjne związane z ochroną Bałtyku, m.in. poprzez działania Błękitnego Patrolu, promocję odpowiedzialnej konsumpcji ryb, oczyszczanie dna morskiego z sieci widm.

Informacja o prowadzonej działalności gospodarczej:

Działalność gospodarcza jest prowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i w rozmiarach służących realizacji jej celów statutowych. Cały dochód z tej działalności fundacja przeznaczona na działalność statutową w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Przedmiotem działalności gospodarczej fundacji jest:

-PKD: 73. . . Reklama (umieszczanie logo firm na naszej stronie internetowej, na materiałach podczas konferencji pracowych, na banerach, itp., udzielanie licencji na użycie logo firmy).

-PKD: 85. . . Kształcenie/Edukacja – prowadzenie różnych form działań edukacyjnych zmierzających do zwiększenia i rozpowszechnienia świadomości społecznej w dziedzinie ekologii.

-PKD: 47. . . Sprzedaż detaliczna prowadzona przez internet (sprzedaż detaliczna koszulek, kubków i maskotek).

Odpisy uchwał Zarządu Fundacji podjęte w roku 2017 roku:

Uchwała nr 01/09/2017 z dnia 30.09.2017 w sprawie przyjęcia tekstu jednolitego Zasad rachunkowości .

Uchwała nr 01/10/2017 z dnia 09.10.2017 w sprawie wprowadzenia zaktualizowanego Regulaminu pracy

Przychody uzyskane w 2017 roku:

I.Kwota przychodów organizacji ogółem (zgodnie z rachunkiem zysków i strat)	<u>28 074 310,53 zł</u>
1.Przychody z działalności odpłatnej pożytku publicznego	0,00 zł
2.Przychody z działalności statutowej	26 438 609,33 zł
3.Pozostałe przychody operacyjne	522 345,21 zł

17

for a living planet®

4. Przychody finansowe 444 464,72 zł

5. Przychody ze sprzedaży 668 891,27 zł

II. Źródła przychodów organizacji:

1. Ze źródeł publicznych ogółem: 4 825 007,28 zł

a) ze środków europejskich w rozumieniu przepisów o finansach publicznych 4 825 007,28 zł

b) ze środków budżetu państwa 0,00 zł

c) ze środków budżetu jednostek samorządu terytorialnego 0,00 zł

d) ze środków państwowych funduszy celowych 0,00 zł

2. Ze źródeł prywatnych ogółem: 21 608 684,05 zł

a) ze składek członkowskich 0,00 zł

b) z darowizn od osób fizycznych 20 913 890,75 zł

c) z darowizn od osób prawnych 679 738,76 zł

d) z ofiarności publicznej (zbiórek publicznych, kwest) 0,00 zł

e) ze spadków, zapisów 14 454,54 zł

f) z wpływów z majątku (sprzedaż lub wynajem składników majątkowych) 0,00 zł

g) z nawiązek sądowych 600,00 zł

h) ze świadczeń pieniężnych 0,00 zł

3. Z innych źródeł (w tym odsetki, przychody ze sprzedaży) 1 640 619,20 zł

Wynik finansowy netto na sprzedaży wyniósł 665 426,38 zł.

Procentowy stosunek przychodu osiągniętego z działalności gospodarczej do przychodu osiągniętego z pozostałych źródeł wynosi 2,44 %.

16

for a living planet®

Poniesione w 2017 roku koszty:

I. Całość poniesionych kosztów (zgodnie z rachunkiem zysków i strat)	<u>25 454 290,80 zł</u>
1. na realizację celów statutowych	20 480 989,61 zł
2. na działalność gospodarczą	3 464,89 zł
3. koszty utrzymania biura (administracyjne)	2 163 580,98 zł
4. koszty finansowe	2 755 437,19 zł
5. koszty pozostałe	50 818,13 zł

Pracownicy

W 2017 r. w fundacji zatrudnionych było 48 osób na etatach, w tym zarząd - 1 osoba, stanowiska kierownicze - 8 osób, pozostali pracownicy etatowi - 39 osób (specjaliści – pracownicy umysłowi). Średnie zatrudnienie wyniosło 39,71.

Na umowy cywilnoprawne w 2017 roku było zatrudnionych 99 osób. Brak było osób zatrudnionych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej.

Wynagrodzenia

1. Łączna kwota wynagrodzeń (brutto) wypłaconych przez fundację w 2017 roku	3 710 303,05 zł
a) z tytułu umów o pracę	3 069 123,24 zł
<i>w tym: wynagrodzenie zasadnicze pracowników</i>	<i>2 733 315,34 zł</i>
<i>wynagrodzenie Zarządu (wypłacono tylko zasadnicze)</i>	<i>298 450,55 zł</i>
b) z tytułu umów cywilnoprawnych	641 179,81 zł

Majątek fundacji

Fundacja nie udziela żadnych pożyczek pieniężnych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. fundacja posiada:

10

WWF *for a living planet*®

na rachunkach bankowych i lokat w ING Banku Śląskim -	3 588 915,44 zł
na rachunkach bankowych w Citi Banku-	1 474 385,31 zł
na rachunkach lokat w Idea Banku -	9 894 230,34 zł
na rachunkach lokat w DNB -	15 422 805,24 zł

Fundacja nie posiada akcji ani obligacji, ani żadnych nieruchomości.

Fundacja w 2017 roku nabyła środki trwałe (13 laptopów i Drukarka Canon) na łączną kwotę 91 402,31 zł oraz wartości niematerialne i prawne (oprogramowanie) na łączną kwotę 15 436,75 zł.

Wartość aktywów i zobowiązań fundacji jest szczegółowo omówiona w sprawozdaniu finansowym fundacji za rok obrotowy 2017.

Zadania zlecone

W danym okresie sprawozdawczym fundacja realizowała następujące zadania zlecone przez podmioty państwowe i samorządowe (zamówienia publiczne) otrzymując następujące dotacje:

1. Ochrona ssaków i ptaków morskich i ich siedlisk, Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych , dotacja 495 032,75; kwota wydatków 537 897,06;
2. Using marine mammals for making science education and science careers attractive for young people, Horizon 2020, dotacja 0, kwota wydatków 81 858,31;
3. MARELITT Baltic - Reducing the impact of marine litter in the form of Derelict Fishing Gear (DFG) on the Baltic Sea environment; Interreg Baltic Sea Region; dotacja 168 792,77; kwota wydatków 488 723,47;
4. Kampania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej mórz i oceanów, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska, dotacja 172 498,46; kwota wydatków 0;
5. Wdrażanie Zrównoważonego Rozwoju na podstawie Odpowiedzialnej Społecznie Transformacji (WZROST); Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotacja 257 853,57, kwota wydatków 439 510,06;

Wynik finansowy na tej działalności wynosi -453 811,35 zł.

Zobowiązania podatkowe

Na koniec 2017 nie było przeterminowanych zaległości podatkowych.

14

for a living planet®

Przeprowadzone kontrole

W 2017 roku przeprowadzona była kontrola przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych w projekcie "Ochrona ssaków i ptaków morskich i ich siedlisk". Kontrolujący na podstawie dokonanych czynności kontrolnych potwierdzili zgodność rzeczowego wykonania projektu ze stanem przedstawionym

Warszawa, dn.30.05.2018

Tobiasz Adamczewski – członek Zarządu

